

**PM Rotel I (Dnr KS 2021/657)**

## **Uppföljning av budget 2021 – Tertialrapport 1 per den 30 april med helårsprognosuppföljning av budget för Stockholms stad**

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Tertialrapport 1 för år 2021 för Stockholms stad godkänns.
2. Nämnderna medges budgetjustering för minskade nettokostnader med 56,4 mnkr. Finansiering sker ur Central medelsreserv: 2. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov* i 2021 års budget enligt bilaga 1 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
3. Nämnderna medges budgetjustering för ökade investeringsutgifter med 24,7 mnkr. Finansiering sker ur Central medelsreserv: 4. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter* i 2021 års budget enligt bilaga 1 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
4. Nämnderna medges budgetjustering för ökade nettokostnader med 8,1 mnkr. Finansiering sker genom att omdisponera för ändamålet avsatta medel under kommunstyrelsen m.m. i 2021 års budget enligt bilaga 1 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
5. Nämnderna medges budgetjustering för ökade nettokostnader med 13,5 mnkr. Finansiering sker genom utdelning från stadens donationsfonder enligt bilaga 1 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
6. Nämndernas budgetar justeras för ökade kostnader och intäkter med 720 mnkr för redovisade omslutningsförändringar enligt bilaga 1 och 2 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
7. Nämnderna uppmanas och stadens bolagsstyrelser uppmanas, genom Stockholms Stadshus AB, att justera och komplettera sina indikatorer och målvärden samt vidta åtgärder enligt vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande samt bilaga 3 och 4 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
8. Basnyckeltal med utfall för år 2020 godkänns med hänvisning till vad som sägs i bilaga 5 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
9. Stöd beviljas till Nobel Interest Group för samverkan gällande Nobel Week Lights och medel för intern aktivering avsätts till en möjlig total kostnad om 15,0 mnkr för åren 2021, 2022 och 2023. Finansiering för 2022 och 2023 hanteras i kommunfullmäktiges budget för respektive år.
10. Utbildningsnämnden beviljas att bygga om Eiraskolans kök och matsal till en hyresgenererande investeringsutgift om 59,8 mnkr och en tillkommande hyra år 1 om 3,5 mnkr i enlighet med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
11. Fördelning av statsbidrag till avgiftsfria och smittsäkra lovaktiviteter för barn och unga i åldrarna 6-15 år om totalt 11,1 mnkr godkänns i enlighet med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

12. Fördelning av statsbidrag för att stärka ekonomisk och social utveckling i kommuner med socioekonomiskt eftersatta områden (Delmos) om totalt 19,8 mnkr godkänns i enlighet med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
13. Stadsledningskontoret ska ansöka om tillstånd så att staden på vissa utvalda platser kan sätta upp egna trygghetskameror i trygghetsskapande och brottspreventivt syfte.
14. Utöver vad som framgår ovan avslås övriga framställningar i tertialrapport 1 från nämnderna.

**Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr** anför följande.

#### Ärendet

Ärendet utgör stadens tertialrapport 1 per 30 april 2021. Ärendet har beretts av stadsledningskontoret. Samtliga nämnders tertialrapporter per den 30 april med helårsprognos har analyserats i förhållande till budget 2021. Bolagens tertialrapporter har i relevanta delar legat till grund för analysen.

#### Beredning

Ärendet har beretts av stadsledningskontoret.

#### Mina synpunkter

Tertialrapport 1 innehåller stadsledningskontorets bedömning av hur stadens verksamheter kommer att uppnå årsmålet för samtliga av kommunfullmäktiges tre inriktningsmål *En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla*, *En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt* och *En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden*.

Den grönbå majoritetens budget för Stockholms stad 2021 lade grunden för en stad som inte enbart återhämtar sig utan som också går starkt ut ur krisen. Fokus var kärnverksamheter som äldreomsorg, skola och omsorg för personer med funktionsnedsättning men också ökade ambitioner för trygghet, ett aktivt klimatarbete och fler i arbete genom ett bättre företagsklimat.

När sommaren nu närmar sig med stormsteg ser vi positiva tecken på att pandemin avmattas, samtidigt som vi alla fortsatt tvingas följa restriktioner för att den ska släppa taget om vår vardag. Till höstterminens start hoppas vi alla kunna återsamlas på det sätt vi är vana vid, på arbetsplatserna, i skolan och i andra viktiga verksamheter och att vi åter ska kunna mötas vardagen.

Världsekonomin präglas fortfarande av pandemin även om en ekonomisk återhämtning är i sikte. Efter ett BNP-fall på 2,8 procent under år 2020 förväntas den svenska ekonomin återhämta sig under andra halvåret 2021 och 2022. Pandemins ekonomiska följdverkningar har varit tydliga i Stockholm. Regionens näringsliv kännetecknas av en stark tjänstesektor och många globala företag som är beroende av handel och internationellt samarbete. Stockholm har också en stark besöksnäring med många företag inom hotell- och restaurangnäringen som har drabbats hårt.

Stadens hantering av den pågående pandemin präglas fortfarande av att skydda äldre och andra riskgrupper från att smittas samt av att upprätthålla prioriterade verksamheter. Ett intensivt arbete har fortgått kring insatser för att dämpa effekterna av den pågående pandemin, framförallt kopplat till det lättnadspaket för Stockholms nä-ringsliv som tagits fram. Staden förbereder sig för att successivt och på ett smittsäkert sätt öppna flera verksamheter från och med den 1 juni 2021, i enlighet med pandemilagens begränsningsförordning. Samtidigt förbereder både staden och samhället i stort för de ytterligare öppningar och återgång till det normala som kan göras när smittspridningen sjunker, belastningen på sjukvården minskar och allt fler blir vaccinerade.

Helårsprognosen för 2021 års resultat visar efter tillstyrkta budgetjusteringar och övriga korrigeringar ett överskott på 39 mnkr. De ekonomiska konsekvenserna av pandemin är svårbedömda och det finns en osäkerhet i nämndernas prognoser. I mångt och mycket handlar det om hur vaccinationerna i samhället fortlöper och vilka effekter detta får på till exempel hemtjänstanvändningen i staden, utvecklingen av ekonomiskt bistånd, återöppnandet av kulturverksamhet och idrottsanläggningar med mera. Den rådande lågkonjunkturen riskerar att ge en stor påverkan på stadens verksamheter och ekonomi. Därför är det viktigt att stadens nämnder och bolagsstyrelser prioriterar sina resurser så de används på rätt sätt. Nämnderna har generellt en god budgethållning och redovisar efter resultatöverföring ett prognostiserat överskott jämfört med budget om 21 mnkr.

Jag instämmer i stadsledningskontorets bedömningar och föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Terialrapport 1 för år 2021 för Stockholms stad godkänns.
2. Nämnderna medges budgetjustering för minskade nettokostnader med 56,4 mnkr. Finansiering sker ur Central medelsreserv: 2. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov* i 2021 års budget enligt bilaga 1 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
3. Nämnderna medges budgetjustering för ökade investeringsutgifter med 24,7 mnkr. Finansiering sker ur Central medelsreserv: 4. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter* i 2021 års budget enligt bilaga 1 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
4. Nämnderna medges budgetjustering för ökade nettokostnader med 8,1 mnkr. Finansiering sker genom att omdisponera för ändamålet avsatta medel under kommunstyrelsen m.m. i 2021 års budget enligt bilaga 1 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
5. Nämnderna medges budgetjustering för ökade nettokostnader med 13,5 mnkr. Finansiering sker genom utdelning från stadens donationsfonder enligt bilaga 1 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
6. Nämndernas budgetar justeras för ökade kostnader och intäkter med 720 mnkr för redovisade omslutningsförändringar enligt bilaga 1 och 2 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
7. Nämnderna uppmanas och stadens bolagsstyrelser uppmanas, genom Stockholms Stadshus AB, att justera och komplettera sina indikatorer och målvärden samt vidta åtgärder enligt vad som sägs i stadsledningskontorets

tjänsteutlåtande samt bilaga 3 och 4 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

8. Basnyckeltal med utfall för år 2020 godkänns med hänvisning till vad som sägs i bilaga 5 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
9. Stöd beviljas till Nobel Interest Group för samverkan gällande Nobel Week Lights och medel för intern aktivering avsätts till en möjlig total kostnad om 15,0 mnkr för åren 2021, 2022 och 2023. Finansiering för 2022 och 2023 hanteras i kommunfullmäktiges budget för respektive år.
10. Utbildningsnämnden beviljas att bygga om Eiraskolans kök och matsal till en hyresgenererande investeringsutgift om 59,8 mnkr och en tillkommande hyra år 1 om 3,5 mnkr i enlighet med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
11. Fördelning av statsbidrag till avgiftsfria och smittsäkra lovaktiviteter för barn och unga i åldrarna 6-15 år om totalt 11,1 mnkr godkänns i enlighet med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
12. Fördelning av statsbidrag för att stärka ekonomisk och social utveckling i kommuner med socioekonomiskt eftersatta områden (Delmos) om totalt 19,8 mnkr godkänns i enlighet med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
13. Stadsledningskontoret ska ansöka om tillstånd så att staden på vissa utvalda platser kan sätta upp egna trygghetskameror i trygghetsskapande och brottspreventivt syfte.
14. Utöver vad som framgår ovan avslås övriga framställningar i tertialrapport 1 från nämnderna.

Stockholm den 16 juni 2021

ANNA KÖNIG JERLMYR

#### Bilagor

1. Uppföljning av budget 2021 – Tertialrapport 1 per 30 april 2021 med helårsprognos
2. Av nämnderna begärda och av stadsledningskontoret avstyrkta/tillstyrkta budgetjusteringar samt av nämnderna redovisade omslutningsförändringar
3. Resultatprognos och prognos på investeringsplan
4. Ändringar av indikatorer och basnyckeltal
5. Uppmaningar till stadens nämnder och bolagsstyrelser
6. Basnyckeltal med utfall för år 2020

**Borgarrådsberedningen** tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

**Reservation** anfördes av borgarråden Jan Valeskog, Emilia Bjuggren och Kadir Kasirga (alla S) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Kommunstyrelsen hemställer hos kommunfullmäktiges ordförande om ett extra sammanträde den 12 juli.

2. Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige anta bifogat förslag till återstart för Stockholm och därigenom bifalla föreslagna budgetjusteringar.
3. Kommunstyrelsen får i uppdrag att skyndsamt till kommunfullmäktige föreslå en hårdare prioritering av aktiviteter så att nämnder och styrelser till fullo kan fokusera på återstarten.
4. Därutöver anföra:

Det blir allt tydligare att den politiska majoriteten inte avser vidta några åtgärder för att återstarta Stockholm efter pandemin.

Tvärtom säger finansborgarrådet att ”de ekonomiska konsekvenserna av pandemin är svårbedömda och det finns en osäkerhet i nämndernas prognoser” och att ”den rådande lågkonjunkturen riskerar att ge en stor påverkan på stadens verksamheter och ekonomi. Därför är det viktigt att stadens nämnder och bolagsstyrelser prioriterar sina resurser så de används på rätt sätt.”

Detta tas sedan till intäkt för att inget ska göras för att bidra till en återstart. Istället för att stimulera verksamheter och ekonomi stramar tvärtom finansborgarrådet åt ekonomin genom att utöka den centrala medelsreserven.

Att arbetslösheten ökat med mer än 30 procent, att bostadsbyggandet rasat, att det finns stora behov inom skola och socialtjänst till följd av pandemin, att skjutningarna och rekryteringen till kriminella gäng tycks minska överallt i Sverige utom i Stockholm och att äldreomsorgen uppenbart behöver bättre förutsättningar – det föranleder inga åtgärder från den grönbåa majoriteten. Det är en historisk passivitet.

Motivet för passiviteten är alltså den osäkerhet som finansborgarrådet hävdar råder. Låt oss skärskåda det för en kort stund och bara konstatera att:

- Överskott under år 2020 var närmare fem miljarder kronor.
- Driftsöverskottet för det första tertialet år 2021 är 76 procent högre än motsvarande period år 2020.
- Skatteprognosen för år 2022 är kraftfullt förbättrad jämfört med tidigare prognoser vilket framgår av konjunkturärendet i kommunstyrelsens ekonomiutskott.
- Statsbidragen till exempelvis äldreomsorgen är av en riksdagsmajoritet höjda ytterligare – utöver de höjningar som skedde genom regeringens budgetproposition.

Tvärt emot finansborgarrådets bedömning visar dessa fakta att det finns historiska förutsättningar för att:

1. Öka insatserna för att ungdomar ska kunna få ett jobb.
2. Säkerställa att alla barn och ungdomar får möjlighet att uppnå kunskapsmålen och få stöd för att kompensera det de tappat under ett år av distansundervisning.
3. Öka insatserna för att bygga fler bostäder och därmed undvika att ännu fler flyttar ifrån Stockholm till följd av skenande bostadspriser.
4. Öka de förebyggande insatserna för att kraftfullt minska otrygghet och rekrytering till kriminella gäng.
5. Skapa fler trygga anställningar, bättre grundbemanning i äldreomsorgen och höja den medicinska kompetensen i äldreomsorgen.
6. Stödja det civila samhället och småföretag inom inte minst kultursektorn och besöksnäringen.

Den grönbåa majoriteten röstade ned ett sådant återstarts-förslag i behandlingen av årsredovisningen. Nu föreslår de återigen noll insatser för återstarten.

I bästa fall kommer därmed den politiska majoriteten vidta åtgärder som bidrar till återstarten av Stockholm i november år 2021 då tertialrapport 2 behandlas av kommunfullmäktige.

Har Stockholm råd att vänta? Vad blir priset för de som nu inte får tillräckligt stöd i skolan, inte tryggare anställning i äldreomsorgen och inte fler trygghetsskapande åtgärder i otrygga miljöer?

Vi föreslår därför att kommunfullmäktige inkallas till ett extra möte den 12 juli för att besluta om nedanstående program – Återstart för Stockholm

### **Återstart för Stockholm**

– Förslag på tilläggsbudget för år 2021

#### **Aktiva insatser krävs för återstarten**

I ljuset av den kommande vaccinationen väcks förhoppningar. När regionen nu fått lite ordning på vaccinationsarbetet ska vår stad och vår region kunna öppna upp och åter starta upp. Det är viktigt. Lika viktigt att inse är att återhämtningen inte kommer komma av sig själv. Det kommer kräva hårt arbete av de företagare som ska starta upp igen, de elever som ska hämta igen kunskap och de föreningar som ska ordna aktiviteter.

Med denna tilläggsbudget föreslår vi att Stockholms stad ska vara aktiv, bistå och bidra till ett Stockholm som återstartar.

Vi föreslår sex tydliga budgetsatsningar:

1. Massarbetslösheten ska brytas och fler företag ska kunna nyanställa
2. Bostadsbyggandet ska öka och klimatpåverkan minska
3. Tryggheten ska öka och utvecklingen med allt fler otrygga i skolan ska brytas
4. De elever som till följd av pandemin riskerar att inte klara kunskapsmålen ska få ökat stöd
5. Trygga anställningar med hög kontinuitet ska vara normen i äldreomsorgen och fler äldre ska garanteras ett tryggt boende
6. Kultursektorn och civilsamhället ska få det stöd som behövs för att kunna göra Stockholm till en levande stad igen

Inom ramen för dessa budgetsatsningar föreslår vi aktiviteter och mål som ska säkerställa att staden bidrar till återhämtningen.

Vi finansierar dessa förslag genom att dels använda de ökade skatteintäkter som de senaste skatteunderlagsprognoser som publicerats sedan budgeten togs, använda delar av de statsbidrag som staten har beslutat om, genom att använda mer ur den centrala medelsreserven (som redan är budgeterad men inte fördelad till verksamheterna) och genom att använda de överskott som arbetats upp i staden under år 2020 genom att föreslå ett något större koncernuttag. Sammantaget innebär det att vi föreslår ett återstartspaket på närmare 600 miljoner kronor.

Vi föreslår insatser som både direkt och indirekt kommer innebära åtskilliga nya jobb i Stockholm.

#### **Stockholm behöver inte ett till förlorat år**

Vi agerar eftersom den politiska majoriteten inte gör det. Under föregående år föreslog vi vid flera tillfällen att statsbidrag skulle fördelas ut till verksamheterna för att ge dem bättre förutsättningar att möta pandemins effekter. Vid samtliga tillfällen valde det moderata finansborgarrådet att avslå det.

När den politiska oppositionen i samband med behandlingen av bokslutet för år 2019 återremitterade ärendet med krav på att kommunstyrelsen skulle ”återkomma med förslag till reviderad budget för 2020 med anledning av coronakrisen och med anledning av de höjda statsbidrag som beslutas om för år 2020 med målet att säkerställa stadens verksamhet samt kvaliteten i omsorg och pedagogisk verksamhet” så valde finansborgarrådet att helt avfärda detta.

Den grönbåa majoriteten valde då att avslå mer pengar till skolan och omsorgen som man hade fått från staten med motiveringen ”Oppositionen har i och med detta ett mycket riskfyllt

förslag på att fördela de ökade statsbidragen till verksamheterna eftersom det skulle innebära en stor risk för att staden medvetet går med underskott.”

Idag vet vi resultatet – ett överskott på närmare fem miljarder kronor – samtidigt som många av stadens verksamheter gått på knäna och medarbetare fått otillräckliga förutsättningar. Idag vet vi att oppositionen hade rätt och finansborgarrådet hade fel.

Det kan framstå som god budgethållning att göra stora överskott. Att göra överdrivet stora överskott för att man inte har koll på ekonomin och som istället hade kunnat användas till den återhämtning som så innerligt hade behövts är dock att göra fel.

På samma sätt avfärdades oppositionens krav på insatser för att stödja företag, idrottsrörelsen, civila samhället och kultursektorn för att därigenom motverka ökad arbetslöshet. Finansborgarrådet hävdade då att ”Angående oppositionens förslag om en handlingsplan för att stödja företag, idrottsrörelsen, civila samhället, kulturinstitutioner samt för att motverka ökad arbetslöshet kan jag bara konstatera att stadens krisledningsnämnd har beslutat om ett flertal åtgärder i syfte att stödja just bland annat idrottsrörelsen, civila samhället, kulturinstitutioner samt för att motverka ökad arbetslöshet.”

Budskapet att tillräckligt gjordes kom senare att präglade resten av år 2020. Ökade statsbidrag (som uppgick till mer än 2,5 miljarder kronor) fördelades inte i någon del ut till välfärdsverksamheterna och inga nya tillräckliga insatser vidtog för att bekämpa arbetslösheten. Resultatet såg vi i bokslutet för år 2020.

Låt oss bara här konstatera att detta allvarligt påverkade stadens möjligheter att begränsa smittspridningen och att upprätthålla en bra verksamhet. I utvärderingen av pandemin konstaterar miljö- och hälsoskyddsnämnden att ”även från centralt håll i staden var signalen tydlig när det gällde ekonomin – ”Håll igen!”. Detta perspektiv försämrade stadens förmåga att begränsa smittspridningen.

När finansborgarrådet nu i ärendet där årsredovisningen behandlades skrev att ”det [är] viktigt att nämnderna även framöver fortsätter vara försiktiga och inte tar på sig för stora kostnader som idag täcks av statsbidrag på grund av pandemin, då dessa kommer att trappas ner under 2022” så sände hon samma signal att nämnder inte ska använda de pengar som regering och riksdag beslutat om för att säkra välfärden under pandemin.

Stockholm har inte råd med ytterligare ett förlorat år. Stockholm behöver en återstart. Därför föreslår vi att kommunfullmäktige ska besluta om en tilläggsbudget för år 2021 i samband med beslutet om tertiär rapport ett.

### **Massarbetslösheten ska brytas och fler företag ska kunna nyanställa**

#### ***Aktiviteter:***

- Fastighetsnämnden och bostadsbolagen ska under hela år 2021, vid behov, förlänga de hyresrabatter som införts till följd av pandemin.
- Undantag för avgifter och lättnader i regelverk för exempelvis restaurangbranschen ska omfatta hela år 2021.
- Ett vuxenutbildningsråd tillskapas mellan staden och näringslivet och övriga berörda aktörer för att tillförsäkra ett relevant utbud av vuxenutbildningsplatser.
- Staden ska tillsammans med näringslivet utarbeta en plan med konkreta förslag för hur staden kan underlätta återstarten av ekonomin. Denna plan ska redovisas till kommunstyrelsen senast i augusti i år.
- Egenregin av vuxenutbildning ska stärkas för att öka rådigheten och för att snabbt kunna anpassa utbudet till behovet. Vuxenutbildningen ska finnas tillgänglig i hela staden och för alla invånare. Utbudet ska bestämmas utifrån detta.
- Staden ska tillsammans med näringslivet etablera en ungdomspakt för att underlätta ungdomars etablering på arbetsmarknaden.
- Sociala krav ska ställas vid upphandlingar för att skapa etablering för fler.

#### ***Budgetförändring:***

- Snabbspår i yrkesutbildningar till de som har gymnasial utbildning – 5,0 mnkr.
- Kombinationsutbildningar där SFI och yrkeskurser sker samtidigt – 3,0 mnkr.
- Jobbtorgen ska öka insatserna mot arbetslösa ungdomar och 90-dagarsgarantin för ungdomar återinförs – 12,0 mnkr.
- Fler feriearbeten inom stadsdelar och tillsammans med civila samhället – 8,0 mnkr.
- Förstärkt näringslivssamverkan för återstart – 3,2 mnkr
- Rekryterings- och bemanningsfunktion för att lotsa arbetslösa till studier och bristyrken inom stadens verksamheter – 2,0 mnkr.

#### **Analysen hjälper inte ungdomar och företagare – konkreta insatser behövs**

I stadsledningskontorets förslag till årsredovisning konstaterades att ökningen av arbetslösheten har gått snabbare i Stockholm jämfört med övriga riket. Pandemin har slagit särskilt hårt mot branscher där tillfälliga anställningar är vanliga och där det finns många ingångsjobb. Det är därför inte förvånande att kontoret konstaterar att ”pandemin har synliggjort och fördjupat redan existerande ojämlikhet. Såväl ekonomisk som social ojämlikhet har ökat till följd av förändrade förutsättningar. På exempelvis arbetsmarknaden har framförallt unga och utrikesfödda fått det svårare”.

Antalet inskrivna öppet arbetslösa hade i samband med behandlingen av årsredovisningen ökat med 44,9 procent men tittar man på exempelvis gruppen ungdomar så ökade den avseende öppet arbetslösa och sökande i program med hela 73,1 procent (december 2020 jämfört med för ett år sedan).

Under år 2020 producerade stadsledningskontoret flera analyser om ekonomin och arbetsmarknadens utveckling. Analyserna följdes dock inte av några konkreta förslag för en mer aktiv arbetsmarknadspolitik utan de besparingar som beslutats under 2019 låg kvar. Även för år 2021 var budgetökningen svag och den totala arbetslösheten ligger fortfarande drygt 30 procent över den som gällde innan pandemin. Givet att många stockholmare fortfarande är permitterade kan siffran mycket väl vara högre. Att stadsledningskontoret och den politiska majoriteten anser att målet ”I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort” är helt uppfyllt är uppseendeväckande – på ett negativt sätt.

#### **Stöd till företag behöver vara uthålliga**

Just för denna del av ekonomin har Stockholm i bred politisk enighet fattat beslut om en rad insatser under föregående år. Det har handlat om exempelvis en mer generös tillståndsgivning för uteserveringar samt uppskov och lättnader med avgifter och att hyresnedsättningar erbjudits.

Det är väsentligt att dessa insatser förlängs så länge de behövs för att säkra återhämtningen. Stadsledningskontoret bör därför redan nu ges i uppdrag att föreslå förlängningar och utvidgade stöd i linje med de som redan fattats för resterande del av år 2021.

#### **Företag ska alltid kunna rekrytera rätt kompetens**

Dessa tillfälliga åtgärder för att delar av näringslivet ska klara sig är dock otillräckliga. Mer stöd behövs från staden för att jobben ska bli fler och näringslivet kunna återstarta uthålligt. En viktig uppgift är att tillförsäkra att rätt kompetens finns genom ökad vuxenutbildning. Detta skriver också stadsledningskontoret i årsredovisningen. Det är en välkommen insikt men dessvärre konstateras det utan att några konkreta förslag till åtgärder redovisas – nu heller.

Satsningar på ökad vuxenutbildning för att hjälpa företag som återstartar sammanfaller med behovet av att stärka de som söker arbete. Därför bör insatser snarast vidtas för att stärka de kommunala vuxenutbildningarna. För att matcha utbudet av utbildningar till företagens behov bör ett särskilt vuxenutbildningsråd skapas mellan staden, näringslivet, fackliga



organisationer och arbetsförmedlingen. En åtgärd som skyndsamt bör beslutas om är att etablera ett snabbspår i yrkesutbildningar till de som har gymnasial utbildning. Det är viktigt att detta sker nu och vi föreslår därför att särskilda medel för detta syfte anvisas. Det kommer möjliggöra för fler ungdomar att söka de jobb som faktiskt kommer finnas.

Möjligheten att kombinera SFI och yrkeskurser inom kombinationsutbildningar har gett goda resultat och därför behöver metoden utvecklas och tillämpas på fler yrkesutbildningar. Vi föreslår att kommunfullmäktige anslår riktade medel till arbetsmarknadsnämnden för att möjliggöra det.

För att nå fler är det angeläget att utbudet av vuxenutbildningen tar större hänsyn till geografisk placering och tillgänglighet för invånare. För att staden bättre ska kunna matcha, styra och planera vuxenutbildning mot arbetsmarknadens behov bör egenregin utökas. Staden bör även sträva efter att få fler idéburna aktörer som leverantörer inom vuxenutbildningen.

#### **Aktivitet istället för passivitet – fler ungdomar i jobb**

Sedan krisen började har ungdomsarbetslösheten nästan dubblats samtidigt som stadens insatser och budget för arbetsmarknadsinsatser i praktiken inte alls förändrades under år 2020. Årsredovisningen visade med tydlighet hur arbetsmarknadsnämndens budget för exempelvis jobbtorg, ungdomsinsatser och Stockholmsjobb inte reviderades alls under år 2020. Den budget som arbetsmarknadsnämnden var satta att hantera krisen med var i allt väsentligt den som beslutades i november 2019. Även den budget som beslutades för år 2021 var svag och innebar att nämndens utgiftsram skrevs upp med endast 3 procent samtidigt som målgruppen ökat med mer än 30 procent.

Man kan argumentera för (och det framstår som allt mer rimligt att det är det borgerliga perspektivet) att många ännu inte omfattats av stadens ansvar eftersom de ännu inte är i behov av försörjningsstöd. Vi anser att det i sak är fel. Passivitet är aldrig svaret för att minska arbetslösheten och därför bör staden snabbt garantera insatser. Särskilt viktigt är det för ungdomar och vi vill därför återinföra och skärpa 90-dagarsgarantin.

Därtill är det uppenbart, vilket framgår av Arbetsmarknadsnämndens planeringsunderlag för kommande år, att antalet i behov av försörjningsstöd ökat under år 2020 och att det ökar till följd av ökad arbetslöshet. Staden borde nu omfördela resurser från passivt försörjningsstödsbehov till fler aktiva insatser. I vårt budgetförslag föreslog vi såväl fler Stockholmsjobb som ökad budget för jobbtorgen.

Erfarenheter från både andra länder och Sverige visar att unga som inte kommer in på arbetsmarknaden kort efter avslutade gymnasiestudier har svårt att senare få fotfäste på arbetsmarknaden. Vi anser att det nu är nödvändigt att anslå mer resurser till jobbtorg för att särskilt jobba med gruppen unga som riskerar att fastna i långtidsarbetslöshet. Det gäller att arbeta med att nå och erbjuda stöd till unga. Tillsammans med det privata näringslivet behöver nu staden etablera en Ungdomspakt med målet att ungdomsarbetslösheten ska halveras till utgången av år 2022.

Ungdomar har drabbats extra hårt både sett till jobb, skola och sysselsättning under det år som varit. Att behovet av feriearbeten är större än någonsin framgår av det stora antalet ansökningar. Staden får inte svika de som vill få en första kontakt med arbetsmarknaden och få en meningsfull sysselsättning under sommaren. Stockholm bör därför öka antalet feriearbeten och för att tillskapa fler platser föreslår vi flera insatser. En utmaningsrätt bör införas där staden med hjälp av feriearbetare åtar sig att städa och rusta nedslitna områden som medborgare rapporterar in. Fler feriearbeten kan skapas hos de kommunala bostadsbolagen för att förstärka skötseln och renhållningen i fastigheter och på gårdar. Låt unga jobba i parklekar och inrätta park- och strandvärdar. Och slutligen: samverka med civilsamhället för att unga ska kunna få feriejobb.

Ska Stockholm återstarta är insatser för vuxenutbildning, mot ungdomsarbetslöshet och för feriearbeten viktiga. Det är även de sociala krav som staden ställer i upphandlingar. Vi menar att sociala hänsyn ska tillämpas som ska-krav när stadens nämnder och bolagsstyrelser upphandlar inom städ-, transport- och byggtreprenader. På så sätt kan fler stockholmare få möjlighet att etablera sig och komma närmare arbetsmarknaden genom praktik och

anställningar. Ska återstarten ske med full styrka behövs också insatser på områden utanför näringslivs- och arbetsmarknadspolitiken. Investeringar i bostadsbyggande och klimatomställning samt insatser för fler trygga jobb i välfärden är bara några exempel där vi föreslår åtgärder nedan som kommer ha en stark sysselsättningseffekt.

Ytterst handlar jobbfrågan om Stockholm ska vara en stad av framtidstro och optimism. Vi noterar i årsredovisningen att folkökningen uppgick till endast 1 478 personer, vilket var den lägsta ökningen sedan 1983. Allt färre väljer att bo i Stockholm. Senast Stockholms stad hade ett negativt netto mot övriga län var år 1980 och nettot mot utlandet är det lägsta sedan år 2005. Det är inte en stad i utveckling. Det är en stad som behöver fler jobb, ökad tillväxt och framtidsoptimism. Det är inte läge att passivt vänta in.

### **Bostadsbyggandet ska öka och klimatpåverkan ska minska**

#### ***Aktiviteter:***

- Kommunstyrelsen ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden redovisa en gemensam plan till kommunfullmäktige för hur bostadsmålen kan uppnås. Denna plan ska redovisas under första halvåret år 2021.
- Ett mål för markanvisningar till allmännyttan ska införas på 2 500 bostäder under år 2021.
- Kommunstyrelsen ska tillsammans med övriga berörda nämnder inleda ett planarbete för att etablera Bromma parkstad med målet att bygga cirka 30 000 nya bostäder.
- Regelverket för genomgångslägenheter ska revideras med målet att alla stockholmare åter ska behandlas lika.
- Utförsäljningar (även kallat ombildningar) av hyresrätter ska avbrytas.
- Kommunstyrelsen ges i samverkan med övriga berörda nämnder och styrelser i uppdrag att återkomma med en handlingsplan som påskyndar klimatomställningen med konkreta tidplaner för exempelvis ökad matavfallsinsamling och minskade utsläpp från fordonstrafiken. I detta ska också kommunstyrelsen föreslå en utökad investeringsram för klimatinvesteringar och en lägre internränta för klimatinvesteringar.

#### ***Budgetförändring:***

- Ökad plankapacitet för att nå bostadsmålen – 6,0 mnkr (varav 3,0 mnkr finansieras genom ökade planavgifter).
- Fler markanvisningar för att klara byggmålen – 4,0 mnkr.
- Planering av Bromma parkstad inleds – 3,0 mnkr.

### **Missade bostadsmål ger ingen återstart**

Sedan valet år 2018 är det regel att de bostadsmål som formulerats inte uppnås. Att målet för bostadsbyggande nu anses delvis uppfyllt trots att flertalet mål långtifrån uppfylls är en illustration på det.

I årsredovisningen uppgick antalet påbörjade bostäder till 38,6 procent av målet. Antalet bostäder i godkända detaljplaner når upp till 63,4 procent. Antalet tillkomna genomgångsbostäder i SHIS regi uppgår till noll. Och utvecklingen fortsätter i tertialrapport ett då fyra procent (av årsmålet) markanvisade bostäder bedöms som tillräckligt för att målet ska vara helt uppfyllt.

Förklaringen till den misslyckade bostadspolitiken sägs bero på pandemin. Detta argument urholkas dock när stadsledningskontoret samtidigt i årsredovisningen konstaterade att de ökade exploateringsintäkterna är en följd av ”ett bättre läge på bostadsmarknaden”. Det är också en utveckling som medborgarna lätt kan se i ett fortsatt stort tryck på bostadsmarknaden.

Men om det inte byggs bostäder i Stockholm kommer vi se en fortsatt utveckling där de som skulle kunnat bo och verka i Stockholm tvingas flytta utåt. Att Stockholms stad hade ett negativt flyttnetto mot övriga län (utanför Stockholms län) för första gången sedan år 1980

symboliserar allvaret. Ett Stockholm som inte bygger bostäder bygger upp 70-talets befolkningsrecession igen.

Det verkliga skälet för det uteblivna bostadsbyggandet är inte marknadsrelaterat. Det är politiskt.

#### **Återstart för bostadsbyggande ger återstart för ekonomin**

I allt väsentligt är de uteblivna investeringarna i bostadsbyggande politiskt relaterade. Såväl besluten att minska markanvisningar till allmännyttan som besluten att förlita sig på att andra ska bygga genomgångsbostäder samt besluten att minska budgeten för att detaljplanera nya områden har minskat byggandet. Samtidigt är det i grunden en politisk oenighet inom det grönbåa styret som begränsat beslut om byggande.

Det behöver ändras nu. Inte minst för att investeringar i boende och infrastruktur bidrar till en ekonomisk återhämtning och åtskilliga jobb. För staden innebär också ett ökat bostadsbyggande i normalfallet ökade exploateringsintäkter och därigenom minskat upplåningsbehov vid investeringar.

Vi föreslår därför att kommunstyrelsen tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden ska redovisa en gemensam plan till kommunfullmäktige för hur bostadsmålen kan uppnås. Denna plan bör redovisas under första halvåret och innehålla en konkret redovisning av vilka ärenden som de ansvariga kontoren kan få fram för att klara bostadsmålen under år 2021.

För att säkerställa en ökad bostadsplanering förstärks budgeten för såväl stadsbyggnadskontoret som exploateringskontoret. De sparkrav som tidigare ålagts kontoren ska inte begränsa bostadsbyggandet.

#### **Inget byggstopp för allmännyttan**

I praktiken har det grönbåa styret stoppat allmännyttans bostadsbyggande under kommande år. Markanvisningarna ligger på en historiskt låg nivå och kombinerat med utförsäljningar av allmännyttiga hyresrätter är det uppenbart att hyresrätter med lägre hyra försvinner från bostadsmarknaden.

Stockholm behöver nu vända riktning. Allmännyttan spelar en viktig roll både för att säkerställa att planerad bostadsvolym verkligen blir byggd och att bostäder byggs för den breda allmänheten i Stockholm. Därför föreslår vi att staden åter ska börjar markanvisa till de allmännyttiga bostadsbolagen i linje med vad som var fallet under föregående mandatperiod. Vi måste bygga fler hyresrätter.

Att fler tvingas bort från staden till följd av ekonomiska skäl är i grunden dåligt för stadens tillväxt. Vi är principiellt mot att det grönbåa styret bestämt att nyanlända ska puttas ut från bostäder i SHIS regi fortare än vad som gäller för andra stockholmare. Därigenom ansluter sig nu Stockholm till ett antal andra moderatstyrda kommuner som genom sitt agerande driver nyanlända till kommuner där arbetsmarknaden är än sämre.

På samma sätt är vi motståndare till att hyresrätter säljs ut till underpriser i bostadsrättsombildningar. Det innebär att hyresrätter med lägre hyra omvandlas till bostadsrätter med krav på kapitalinsatser. Det gör boendet till en fråga om ekonomisk styrka och tvingar stockholmare med sämre ekonomiska förutsättningar allt längre bort från staden.

Båda dessa beslut bör reverseras och kompletteras med fler projekt av Stockholmshus som leder till nyproduktion med lägre hyresnivåer.

#### **Påskynda planeringen av nya bostadsområden**

Ska staden långsiktigt klara bostadsmålen behövs nya större bostadsområden planeras. I översiktsplanen finns flera utpekade utvecklingsområden som både kommer bidra till ökat bostadsbyggande och till en stad som byggs ihop allt mer. Vi är oroade för att detta arbete helt avstannat.

Arbetet att bygga bort barriärer mellan olika stadsdelar har helt upphört. Exempelvis är nu arbetet att skapa samband mellan Bromsten och Rinkeby avbrutet. Andra utpekade projekt med samma syfte lyser med sin frånvaro. Det är dåligt för att det innebär både ökat bostadsbrist och ökad segregation. Vi föreslår därför en riktad satsning för att nämnderna ska planera för fler nya sambandsprojekt i enlighet med översiktsplanen.

Stadens absolut största utvecklingsområde i centrumnära läge är Bromma flygplats. Idag tror allt färre, bortsett från borgerliga och sverigedemokratiska politiker i stadshuset och riksdagen, att flyget kommer att bestå på Bromma flygplats. Swedavia vill utveckla flygplatsen då de inte vill att skattebetalarna ska behöva subventionera olönsam flygtrafik i Stockholmsområdet. Åtskilliga näringslivsorganisationer ser att Bromma hindrar utvecklandet av Arlanda som navet för flyg i Stockholm. Regeringen delar denna uppfattning.

Oavsett om Moderaterna i riksdagen tillfälligt under några månader lyckas förskjuta utvecklingen kommer den att ske och då behöver staden vara redo att skyndsamt planera Bromma parkstad med plats för uppemot 30 000 nya bostäder. Vi delar inte den politiska majoritetens uppfattning att staden kan ha utvecklat området först till år 2080. Vi föreslår därför att kommunfullmäktige ger ett uppdrag att påbörja planeringsarbetet och reserverar också pengar för ett programarbete.

#### **Klimatomställningen kräver fler beslut i närtid**

I årsredovisningen redovisades ett antal insatser staden gör för att begränsa klimatpåverkan. Flera avsåg planer som syftar många år framåt i tiden. Det är inget fel med det. Klimatpolitiken måste vara långsiktig och styra mot de mål som staden i bred politisk enighet fattat beslut om. Problemet är när de långsiktiga målen och planerna inte följs av de beslut som behöver fattas i närtid. Då riskerar också måluppfyllelsen att bli sämre. Trots att det varit ett uppdrag under flera år finns det fortfarande ingen handlingsplan för minskade koldioxidutsläpp från vägtrafiken.

Avsaknaden av insatser för att utveckla Bromma flygplats, begränsa effektbristen och åtgärder för ökad koldioxidlagring och biokol är ytterligare några sådana exempel. Likaså när det gäller att minska utsläppen från masshanteringen genom att tillåta längre lastbilar och att på riktigt öka matavfallsinsamligen.

Klimatpolitiken kan bidra till återstarten av Stockholm. Men det kräver verkliga investeringar och riktiga beslut som styr mot minskad klimatpåverkan. Vi betvivlar inte Miljöpartiets vilja men det är uppenbart att de inte får med sig Moderaterna på en klimatpolitik som gör skillnad.

Därför bör nu kommunstyrelsen ges i uppdrag att återkomma med en handlingsplan som påskyndar omställningen och som innehåller konkreta tidplaner för ovanstående beslut. I detta ska också kommunstyrelsen utgå från en utökad investeringsram för klimatinvesteringar och föreslå en lägre internränta för klimatinvesteringar.

#### **Tryggheten ska öka, rekryteringen till gängen minska och utvecklingen med allt fler otrygga i skolan ska brytas**

##### **Aktiviteter:**

- Trygghetsfonden ska verka under hela mandatperioden.
- Kommunstyrelsen ska tillsammans med berörda nämnder ta fram en konkret handlingsplan för att ingen av de som idag går i Stockholms skolor och är i åldrarna 10 till 15 år ska rekryteras till kriminella gäng.

- Regelverket för Sociala investeringsfonden ska gälla tills nya tagits fram.

##### **Budgetförändring:**

- Avgiftshöjningen för fritidsklubbarna tas bort och verksamheten görs kostnadsfri – 10,0 mnkr.
- Elevhälsans arbete förstärks så att det finns fungerande team med tillräckliga resurser på varje skola – 14,0 mnkr.
- Trygghetsarbetet på skolan med fler vuxna, samverkan med föreningsliv och öppna idrottshallar mm förstärks – 12,0 mnkr.
- Fältassistenter återställs till 2018 års nivå – 4,0 mnkr.
- Mer öppen fritidsverksamhet i stadsdelarna – 7,5 mnkr.
- Förstärkt uppsökande arbete mot våld i nära relationer – 5,0 mnkr.

- Ökat stöd till kvinnojourer – 2,5 mnkr.

### **Dystert rekord i skjutningar visar att det offentliga måste göra mer**

Det är svårt att diskutera trygghet i Stockholm under år 2020 utan att konstatera det dystra faktumet att antalet skjutningar låg på en historiskt hög nivå. Den nedgång som skedde i andra storstäder lyser fortfarande med sin frånvaro i Stockholm. Det är absurt att målet om att Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i, anses helt uppfyllt.

Denna grova brottslighet är förvisso primärt en polisiär fråga men bakom skjutningarna finns en betydande grov och organiserad brottslighet som både påverkar och påverkas av verksamheten i staden.

Polisen har återkommande bett Stockholms stad om hjälp med det förebyggande arbetet. De brottsbekämpande instanserna har pekat på hur avsaknad av insatser i ungdomsåren genererar en rekryteringsbas för organiserad brottslighet senare i livet.

Mycket av det brottsförebyggande arbete som inleddes föregående mandatperiod har fortsatt under denna period och arbetet med sociala insatsgrupper, platssamverkan och en förstärkt samverkan mellan skola och socialtjänst är viktiga insatser.

Samtidigt har Stockholms stad sparat på åtskilliga av de verksamheter som bygger motståndskraft mot brottsligheten. När Stockholm nu ska återstarta är det inte den organiserade brottsligheten utan det förebyggande arbetet som ska växa.

### **Öka tryggheten bland Stockholms ungdomar**

Stadsledningskontoret konstaterade i årsredovisningen att resultaten i trygghetsmätningen visade på ett försiktigt positivt resultat. Det är glädjande även om pandemins effekt på hur mycket otrygghet medborgarna upplevde på kvällstid kan göra resultaten osäkra. Det som inte är glädjande är resultaten i Stockholmsenkäten bland stadens ungdomar i grundskolans årskurs nio och gymnasieskolans årskurs två. Här ökar den upplevda otryggheten kraftigt. Andelen elever i årskurs nio som har känt sig allvarligt hotade har ökat med 40 procent sedan 2018. Andelen som har blivit rånade har fördubblats samtidigt som andelen som blivit misshandlade eller utsatta för sexuella övergrepp kraftigt ökat sedan 2018.

Detta är siffror som ingen kan anse vara förenligt med att målet om att Stockholm är en trygg stad anses helt uppfyllt.

Det visar också på ett kraftigt behov av att ge skolorna ekonomiska förutsättningar att jobba med trygghetsarbetet. Vi återkommer nedan till konkreta förslag för att stärka skolans resurser för det pedagogiska arbetet. Att fler elever upplever skolan som meningsfull och klarar kunskapsmålen är den viktigaste barriären mot otrygghet och kriminalitet. Med det sagt finns det mycket skolan kan och bör göra för att minska otrygghet och rekryteringsvägar för kriminella gäng.

Vi redovisade flera av dessa insatser i vår budget för år 2021 och det är nu hög tid att dessa initieras. Målet bör vara att ingen av de som idag går i Stockholms skolor och är i åldrarna 10 till 15 ska rekryteras till kriminella gäng. Det är bättre att barn i mellanstadieåldern är på fritidsklubben än ute hos gängen. Tyvärr kan vi nu se hur höjda avgifter redan inneburit lägre inskrivningsgrader i särskilt utsatta områden varför mycket talar för att kriminella gäng nu har lättare att rekrytera. Tack vare ett aktivt politiskt beslut i Stockholm. Därför bör avgiften sänkas istället för att chockhöja den. Det är viktigare att skolan upptäcker och kan stödja barn och ungdomar med problem tidigt än att socialtjänsten får jobba med dem senare. Därför behövs det fler vuxna i skolmiljöerna även utanför klassrummen. Grundläggande för att skapa ökad framtidstro är att man klarar skolan. Det är inte ok att 39 procent av eleverna i årskurs nio upplever att man inte får hjälp direkt när man behöver det. Då måste lärarresurser stärkas och stöd till exempelvis läxhjälp öka kraftigt. Att den psykiska ohälsan bland unga tjejer ökar kraftigt är ytterligare ett bevis på att mer insatser behövs för att förstärka elevhälsan. Tillsammans med föreningslivet kan skolor erbjuda fler meningsfulla aktiviteter. Om de ges förutsättningar. Vi föreslår sådana förutsättningar.

### **Förebyggande arbete – även utanför skolan**

Under förra mandatperioden genomfördes en rad åtgärder för att öka tryggheten. En sådan åtgärd var att införa trygghetsfonden för att kunna genomföra investeringar i den offentliga

miljön i syfte att öka tryggheten. När den nu varit på plats under ett antal år kan vi konstatera att fonden blivit en framgång. Åtskilliga insatser som annars inte skulle blivit verklighet har kunnat genomföras. Trygghetsborgarrådets hantering av fonden under denna mandatperiod har dock varit bristfällig. Oförmåga att ge besked om fondens långsiktighet, ovilja att medge att medel som inte använts ett år förs över till kommande år samt att fonden avslagit bra ansökningar samtidigt som medlen inte gått åt är alla exempel på att fonden missköts. Det är glädjande att majoriteten nu ändrat sig och medger överflyttning från ett år till ett annat. Samtidigt är det ett problem att viktiga investeringar som borde genomföras inte sker. Vi föreslår nu därför ett tydligt besked om att fonden ska finnas kvar under mandatperioden och att trygghetsutskottet ges i uppdrag att säkerställa att trygghetsinvesteringar blir av i nivå med vad kommunfullmäktige beslutat avsätta medel för.

Andra viktiga insatser för ökad trygghet är öppen fritidsverksamhet och fältassistenter. I den bilaga som finns bifogad till årsredovisningen framgår hur antalet fritidsgårdar och antalet fältassistenter minskat betydligt sedan år 2018. Det är ett uppenbart resultat av de besparingar som den grönbåa majoriteten genomförde på stadsdelsnämndernas verksamhet för barn, kultur och fritid direkt efter valet år 2018. Vi föreslår nu en kraftig ökning av anslagen för att stadsdelarna ska kunna erbjuda mer öppen fritidsverksamhet och anställa fler fältassistenter.

Ytterligare en insats som långsiktigt stärker det förebyggande arbetet är den rödgröna majoritetens beslut att införa en social investeringsfond. Denna har bidragit till att möjliggöra socialt förebyggande arbete som annars inte skulle ha blivit verklighet. Vi välkomnar därför nu förslaget att avsätta mer medel till fonden. Samtidigt är vi tveksamma till att avskaffa gällande riktlinjer utan att nya finns färdiga att använda. Detta riskerar innebära att fonden inte kan användas i närtid. Kommunstyrelsen bör därför säkerställa att riktlinjer för fonden antas innan september månads utgång.

#### **En återstart – utan våld i nära relationer**

Stadsledningskontoret konstaterade i årsredovisningen att flera nämnder rapporterat om ett ökat antal orosanmälningar för barn och unga. Inom stadens arbete mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck rapporterar också flera nämnder om en ökning av våldsutsatta och en ökad efterfrågan på stödinsatser. Detta konstateras också i en rapport till Socialnämnden. Trots detta föreslås nu inga åtgärder för att stärka socialtjänstens möjlighet att jobba förebyggande och uppsökande och i tertiär rapport 1 bedöms målet ”I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande” helt uppfyllt. Utifrån den bild vi ser av verkligheten delar vi inte den bedömningen.

Det är uppenbart att pandemin skapat större isolering och därmed större utsatthet för våld inom familjens ramar både mot barn och vuxna. Detta samtidigt som socialtjänstens möjligheter att jobba uppsökande kraftigt begränsats av pandemin. Organisationer som jobbar mot sexuellt våld vittnar därtill om att andelen unga tjejer och kvinnor som söker sig till dem blir allt fler och tiden för att kunna få stöd ökar. När samhället nu återstartar finns det stora eftersatta behov som om inget görs riskerar innebära en fortsatt mycket stor otrygghet för många stockholmare. Vi föreslår därför en riktad satsning för uppsökande och förebyggande arbete mot våld i nära relationer.

#### **Ge skolan bättre förutsättningar – alla elever ska få stöd för att klara kunskapsmålen**

##### **Aktiviteter:**

- Utbildningsnämnden ges i uppdrag att öka antalet platser på ferieskolor för att ge alla elever chans att uppnå kunskapsmålen.

##### **Budgetförändring:**

- Schablonen för grundskolan höjs med 110,9 mnkr för att säkerställa att skolorna kan ge stöd till elever som drabbats av pandemin och för att ge bättre arbetsvillkor i skolan.
- Schablonen till förskolan höjs med 87,0 mnkr för att säkerställa att alla barn får ett bättre stöd för utveckling och för att ge bättre arbetsvillkor i förskolan.
- Ett extra anslag för utökad ferieskola beviljas utbildningsnämnden med 10,0 mnkr.

#### **Klyftorna ökade – redan innan pandemin**

Årsredovisningen är tydlig. Efter flera år av minskade klyftor i Stockholms skolor ökar nu klyftorna på nytt. Och dessa resultat är i allt väsentligt konsekvenserna av den förda skolpolitiken innan pandemin. En historiskt dålig skolbudget för år 2020 har fått tydliga effekter – främst bland de barn och ungdomar som har störst behov.

Det är alltmer beroende på din bakgrund om du lyckas i skolan eller inte. I den kvartil med sämst förutsättningar i årskurs nio är det nu bara lite drygt hälften av eleverna som klarar kunskapskraven i alla ämnen. Även när det gäller behörigheten till gymnasiet sjunker den i gruppen med sämst förutsättningar. Till den oroande bilden av ökande klyftor ska också läggas de generellt sjunkande resultat i årskurs sex som beskrivs i årsredovisningen. Detta är vad den grönbåa majoriteten tycker krävs för att målet ”I Stockholm når alla barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige” ska anses delvis uppfyllt. Vi delar varken den uppfattningen eller den ambitionen.

Och detta innan pandemins effekter ens är synliga. Stadsledningskontoret konstaterar i årsredovisningen att det även om skolorna har klarat att ställa om till distansundervisning inte går att utesluta att elever påverkats negativt med en mindre förutsägbar skoltillvaro, minskade sociala kontaktytor och eventuella utmaningar i hemmiljön.

Behovet av återstart och kompensatoriska insatser i skolan är större än någonsin. Vi gläds åt att den grönbåa majoriteten i årsredovisningen började fördela ut statsbidrag till verksamheterna men anser att avsaknaden av egna åtgärder bortom de som regeringen initierat är ett stort problem. Vi föreslår en återstart för Stockholms skolor och förskolor.

#### **Hindra att klyftorna grundas redan i förskolan**

Stadsledningskontoret konstaterade i årsredovisningen att inskrivningsgraden i förskolan skiljer sig kraftigt åt mellan stadsdelarna. Utfallet varierar från 84,2 till 97,6 procent och inom flera stadsdelar finns det ännu större variationer.

Det innebär att i många områden där behovet av pedagogisk verksamhet och lärande är som störst deltar lägst antal barn. Det finns anledning att tro att denna utveckling förstärkts det senaste året även om det inte redovisas i årsredovisningen. Vi föreslog i vår budget ett förstärkt anslag för introduktionsförskolor. Väl så viktigt är dock att stärka den generella schablonen. Tre år i rad har den grönbåa majoriteten beslutat om en uppräkningsklart under pris- och löneökningar vilket tvingat fram tydliga sparkrav. Sparkrav minskar sannolikt förtroendet för förskolan som mest i grupper som redan har ett lågt förtroende för verksamheten.

När den grönbåa majoriteten i årsredovisningen fördelade statsbidragen från regeringen höjde man schablonen till förskolan med drygt 0,2 procent. Det är i grunden otillräckligt och vi föreslår nu en schablonhöjning med 1,0 procent därutöver (vilket givet halvårseffekt i praktiken innebär 2,0 procent).

Det ger bättre förutsättningar för barn i förskolan och ger utrymme att nå fler barn men det innebär också att de barnskötare och förskollärare som gjort en heroisk insats under pandemin kan få bättre villkor och förutsättningar.

#### **Alla elever ska kunna klara kunskapsmålen**

Även för grundskolan är schablonhöjningen (som föreslås av den grönbåa majoriteten till följd av statsbidragen) helt otillräcklig för att alla elever ska kunna klara kunskapsmålen. Och detta efter att budgeten för år 2020 var historiskt dålig och innebar kraftiga sparkrav. Att det i

finansborgarrådets förslag till fördelning från den centrala medelsreserven inte finns någon enda åtgärd för att möta de ökade klyftorna och de ökade behoven i skolan till följd av pandemin är uppseendeväckande.

Vi föreslår därför nu istället en riktad satsning som ska möjliggöra att framför allt ge stöd till elever som halkat efter under pandemin men som därutöver också ger bättre förutsättningar för lärare att ge den undervisning de vill kunna ge. En direkt insats är att kraftigt öka sommarskolorna och extra schemalagd undervisning för att möta upp ökade behov. Vi föreslår också att de som går i sommarskola ska få ersättning för kollektivtrafikkort under sommarmånaderna. Det ska inte straffa sig ekonomiskt att utbilda i kapp sig.

Till detta föreslår vi en riktad återhämtnings-satsning som ska ge skolorna möjlighet att kompensera för utebliven och begränsad undervisning under våren. Det kan handla om förstärkt läxläsningshjälp, individuellt stöd till elever med särskilda behov, lärfritidsprojekt eller bara allmänt förstärkt lärartäthet. Satsningen uppgår till 110,9 extra mnkr under år 2021 och fördelas som en höjning av schablonen med 1,0 procent (i praktiken 2,0 procent givet halvårseffekt) utöver den blygsamma justering finansborgarrådet föreslog till följd av regeringens statsbidrag.

### **Trygga anställningar och kontinuitet i äldreomsorgen och fler äldreboenden**

#### **Aktiviteter:**

- Kommunstyrelsen ska tillsammans med berörda nämnder ta fram en plan för ökad medicinsk kompetens i äldreomsorgen med såväl en ökad grundbemanning som fler sjuksköterskor i särskilda boenden som bärande delar.

- Äldrenämndens beslut från våren 2020 om sänkta krav på fasta anställningar gentemot privat hemtjänst rivs upp.

- Kommunstyrelsen ges i uppdrag att skyndsamt initiera förhandlingar om en kommunalisering av hemsjukvården för att garantera en bra vård och höja den medicinska kompetensen i staden.

- Micasa åter ges ett ansvar som säkerställer att tillräckligt med särskilda boenden byggs och att kommunfullmäktige beslutar om ett moratorium för nedläggning av fungerande äldreboende.

#### **Budgetförändring:**

- 167,0 mnkr fördelas ut till stadsdelsnämnder och upphandlade äldreomsorgsverksamheter som förbinder sig att öka andelen fastanställd personal så att den uppgår till minst 90 procent per yrkeskategori.

- 110,0 mnkr fördelas ut till stadsdelsnämnder och upphandlade äldreomsorgsverksamheter som förbinder sig att öka grundbemanningen och den medicinska kompetensen i äldreomsorgen.

- 5,0 mnkr reserveras för att öka den stadsövergripande medicinska kompetensen för att svara upp mot de behov som redovisas exempelvis i utvärderingarna av stadens arbete under pandemin.

### **Pandemin har visat behovet av åtgärder för att fundamentalt stärka äldreomsorgen**

Coronakommissionen visade tydligt på behovet av att stärka äldreomsorgen. Vi Socialdemokrater har i en motion till kommunfullmäktige föreslagit att Stockholm ska ansluta sig till slutsatserna och vidta åtgärder på exakt de problem som kommissionen pekar på. Äldreborgarrådet och den grönbåa majoriteten fördelar nu ut medel från centrala medelsreserven utan att någon enda krona fördelas ut till äldreomsorgen.

Kommissionens slutsatser är särskilt angelägna eftersom de problem de illustrerar är mer frekventa här. Fler har otrygga anställningar. Den medicinska kompetensen är lägre i Stockholms äldreomsorg eftersom vi inte kommunaliserat hemsjukvården. Samordningen mellan olika aktörer är som störst här eftersom Stockholm har den mest privatiserade och



fragmentiserade äldreomsorgen. Effektiviseringskrav med lägre grundbemanning som konsekvens drabbade äldreomsorgen under hela pandemiåret.

Kommissionen visar också med förskräckande tydlighet hur överdödligheten på äldreboenden var betydligt större i Stockholm än i övriga landet.

Man kunde tänka sig att årsredovisningen och de möjligheter som där ges att föreslå förändringar skulle innebära att majoriteten skulle vilja ta initiativ för en bättre äldreomsorg. Det enda förslag som fanns i årsredovisningen är att ge kommunstyrelsen i uppdrag att ansvara för ett beredskapslager av skyddsutrustning. I tertialrapport 1 är avsaknaden av konkreta åtgärder än mer slående.

I övrigt anser den borgerliga majoriteten att målet ”I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande” ska anses helt uppfyllt. Vi delar inte äldreborgarrådets bedömning av läget i äldreomsorgen.

Staten har ökat statsbidragen för äldreomsorgen med fyra miljarder i budgeten för år 2021. Det har med rätta ifrågasatts om den grönbåa majoriteten i Stockholms stad till fullo beslutade om en budget som använde alla dessa bidrag till äldreomsorgen. Helt uppenbart fördelade man inte ut tillskott från regeringen under förra året till äldreomsorgen.

Nu har Moderaterna, Kristdemokraterna och Vänsterpartiet gjort gemensam sak med Sverigedemokraterna och i finansutskottet lagt fram ett förslag till utskottsinitiativ, som nyligen lett till riksdagsbeslut. Det är välkommet att flera av dessa partier nu inser att skattesänkingspolitiken som ledde till uteblivna satsningar på äldreomsorgen mellan år 2006 och 2014 nu behöver ändras. De 4,3 miljarder för att öka stödet till äldreomsorgen ska förstärka satsningarna på ökad medicinsk kompetens, färre timanställningar och ökad personalkontinuitet samt ökade möjligheter till tryggt boende för äldre.

Det märkliga är dock att de löften som högerpartierna ger i riksdagen fortfarande helt lyser med sin frånvaro i Stockholms stad.

Vi välkomnar alla satsningar på äldreomsorgen både från regeringen och oheliga koalitioner och föreslår därför radikalt nog att statsbidragen också ska användas till äldreomsorgen.

#### **Färre otrygga anställningar och ökad personalkontinuitet inom äldreomsorgen**

Vi måste få ned andelen timanställningar och tidsbegränsade anställningar genom att omvandla dem till tillsvidareanställningar. Därför ska beslutet som togs av äldrenämndens grönbåa majoritet våren 2020 om sänkta krav på fasta anställningar gentemot upphandlad hemtjänst rivas upp. Därför ska också de medel som staten beslutat om (minst 167 mnkr) fördelas ut till verksamheterna tillsammans med krav på en plan för att minst 90 procent av de anställda i olika yrkeskategorier i äldreomsorgen ska vara fast anställda och anställda på heltid. Samma krav ska ställas på privat upphandlad verksamhet.

#### **Ökad medicinsk kompetens inom äldreomsorgen**

Den medicinska kompetensen inom äldreomsorgen behöver stärkas omgående. Det är välkommet att äldreborgarrådet beslutat anställa en läkarkompetens till äldreförvaltningen men av de medel som föreslagits i riksdagen har då använts cirka 1 av 116 miljoner kronor.

Vi föreslår att äldrenämnden i samverkan med stadsdelsnämnderna ges i uppdrag att återkomma till kommunfullmäktige med en plan för hur det kan anställas fler sjuksköterskor i särskilt boende och för att fler undersköterskor ska kunna utbilda sig till specialistundersköterskor. De medel som finns utlovade bör dock direkt fördelas ut till stadsdelsnämnderna.

Kommunfullmäktige ska också ge kommunstyrelsen i uppdrag att initiera förhandlingar inom ramen för Storsthlm och med Region Stockholm om en kommunalisering av hemsjukvården. Äldreborgarrådet har tidigare motsatt sig detta eftersom han inte tror det är möjligt att nå en framgång. Det borde ju tvärtom nu mer än någonsin vara uppenbart att det finns ett behov av detta.

Det borde på samma sätt vara uppenbart att samverkan mellan kommunal omsorg och regionens sjukvård inte varit okomplicerad under året. När stadsledningskontoret ger en bild av att stadens samverkan med regionen varit god är det en bild som kraftigt motsägs av de

utvärderingar som gjorts både av coronakommissionen och Inspektionen för vård och omsorg (IVO).

### **Ökade möjligheter till tryggt boende för äldre**

Riksdag och regering vill att fler äldre ska få tillgång till anpassade boenden snabbare och kommer därför utöka investeringsstödet för äldreboendestäder. Det är bra eftersom det blir allt fler äldre under perioden fram till år 2040. Det är därför vi motsatt oss både de nedläggningar som genomförts av den grönbåa majoriteten i Stockholm och föreslagit att Micasa ska planera för en större andel av det tillkommande behovet.

Idag varnar flera stadsdelsnämnder för en ökad brist. Fram till år 2040 finns det behov av 1 500 ytterligare platser bara i city. Och det förutsätter ändå ett minskat nyttjande. Kommer lika stor andel av de som är äldre än 85 behöva en plats som idag är bristen 2 400 platser. Den blågröna majoriteten har i dagsläget konkreta planer på 60 platser.

Det visar faran i att av ideologiska skäl vilja privatisera en större andel av ansvaret för äldreboendestäder. Vi föreslår därför att Micasa åter ges ett ansvar som säkerställer att tillräckligt med särskilda boenden byggs och att ett moratorium för nedläggning av fungerande äldreboenden införs om det inte finns synnerliga skäl för motsatsen.

### **Kultursektorn och civilsamhället ska vara en del av återstarten**

#### ***Aktiviteter:***

- Kulturnämnden ska initiera verksamheter som syftar till att stärka kulturens roll i återstarten av Stockholm.

#### ***Budgetförändring:***

- Kulturnämnden ges ett ökat anslag om 25,0 mnkr att användas till ett förstärkt kulturstöd under år 2021.

- Ökat anslag till stöd för och återstart av samlingslokaler om 5,0 mnkr.

- Ökat anslag till stadsdelsnämnderna för ökat föreningsstöd - 13,0 mnkr.

- Ökat stöd till stadsdelsnämndernas stadsmiljöarbete - 10,0 mnkr

- Ett riktat anslag för att förstärka parkleksverksamheten – 6,0 mnkr

- Ökat anslag till idrottsnämnden för ökat föreningsstöd för de mest utsatta föreningarna - 7,0 mnkr.

### **Den bortglömda sektorn**

Stadsledningskontoret konstaterar inledningsvis i årsredovisningen att delar av näringslivet och kultur- och föreningslivet har drabbats hårt av de restriktioner som infördes vilket även får inverkan på stadens verksamheter. Det är en underdrift. Den utmaning som denna sektor drabbats av är värre än för flertalet andra branscher. Men där staden fattat bra och viktiga beslut om stödåtgärder för flera andra näringar har stödet till både civila samhället och kultursektorn varit helt otillräckliga. Sektorn har helt glömts bort av den grönbåa majoriteten. Detta trots att det inte saknats varningssignaler.

När såväl staten som regionen beslöt om ökade stöd för en bransch som i många avseenden drabbats av ett totalt näringsförbud var stadens svar att inte anslå några nya stöd utan bara omfördela en del av det befintliga stödet. Kritiken blev massiv och i den mån näringen klarat sig så är det trots stadens agerande – inte tack vare.

På samma sätt är stora delar av det civila samhället bortglömt. Idrottsverksamheter som riktar sig till ungdomar har haft svårt att klara sig med det begränsade stöd som staden gett. Än sämre har stödet varit till föreningslivet i övrigt. Scouterna är en av många föreningar som visat hur stora svårigheterna som civila samhället ställts inför och det obefintliga stödet från staden. På samma sätt har många samlingslokalsföreningar visat hur uteblivet stöd både riskerat verksamheterna under och efter pandemin.

Kultursektorn och det civila samhället är viktiga delar av ett Stockholm som återstartar. Det ska märkas. Det är dags att sluta glömma dem.

### **Ett förstärkt kulturstöd ger Stockholm liv och återstart**

Vi föreslår att det krisstöd som borde ha införts när pandemin började nu istället införs som ett förstärkt kulturstöd för att säkra en återstart av Stockholm. Teater, musik och litteratur är bara några verksamheter som kan göra vår stad mer levande. Vi vill ge dessa verksamheter chansen att starta upp och sysselsätta fler. Utöver att ha ett starkt värde i sig är de också viktiga delar i att rehabilitera stadens roll som besöksmål och bidrar därmed till hela besöksnäringens återhämtning.

I detta återhämtningsprogram föreslår vi därför att kulturnämnden ges ett ökat anslag om 25 mnkr att användas till ett förstärkt kulturstöd under år 2021. Nämnden ska också kunna initiera egna verksamheter som syftar till att stärka kulturens roll i återstarten av Stockholm.

#### **Säkra överlevnaden av mötesplatser**

När samhället öppnar upp är mötet mellan människor och tilliten som mötet skapar helt centralt för att skapa ett Stockholm som växer och utvecklas. Vår stad behöver säkra goda förutsättningar för mötet människor emellan. Därför borde staden återuppta arbetet med att skapa fler mötesplatser. De insatser som startades förra mandatperioden för att öppna upp fler skollokaler som möteslokaler hade avstannat redan innan pandemin. Till det riskerar nu komma att flera samlingslokalföreningar signalerar stora svårigheter att få ekonomin att gå runt. Kulturnämnden bör ges ett särskilt anslag för att kunna stödja dessa föreningar.

Även det offentliga rummet har under pandemin blivit en allt viktigare mötesplats. Årsredovisningen pekade på det hårdare trycket på parker och torg. Vi föreslår att stadsdelsnämnderna ges ett ökat anslag för stadsmiljöarbetet för att säkra att Stockholm blir en ren och fin stad som vi kan vara stolta över. Vi förvånas över att det i den borgerliga majoritetens förslag till årsredovisning inte finns förslag på ett sådant stöd när problembilden är väl dokumenterad.

Verksamheterna i parkerna behöver också stödjas. Av årsredovisningen framgick att antalet parklekar minskat tydligt sedan valet 2018. I återstarten av Stockholm ska inte barnen glömmas. Vi föreslår att stadsdelsnämnderna får ett riktat anslag om 7,0 mnkr för att stärka verksamheterna under resten av år 2021. Tillsammans med vårt förslag för fler feriearbeten (som finansieras genom arbetsmarknadsnämndens anslag) bidrar det till en betydande förstärkning.

#### **Föreningslivet ska ges chans att mobilisera fler**

På samma sätt som mötesplatserna är viktiga är det viktigt med de aktiviteter och den gemenskap som föreningslivet ger. Det civila samhället bidrar dessutom till många viktiga sociala insatser, bättre integration och att fler ungdomar aktiveras. Om inget görs riskerar många föreningar att gå under, inte på grund av bristande engagemang utan av ekonomiska skäl. Barn- och ungdoms-, invandrar- och kulturföreningar är exempel på organisationer som upplever stora problem. Detsamma gäller för idrottsföreningar som drabbats särskilt hårt till följd av pandemin. Flera idrottsförbund i Stockholm vittnar om stora medlemstapp, inte minst stadens största barn- och ungdomsidrotter fotboll och basket. Det är mycket angeläget att idrottsföreningarna ges förutsättningar att fånga upp de barn och ungdomar som slutat idrotta under pandemin. En bestående minskad rörelse hos unga riskerar att bli förödande för folkhälsan på lång sikt. Det som skulle kunna starta igång samhället riskerar nu istället att bidra till minskade aktiviteter.

Vi föreslår därför att berörda nämnder ges ett ökat anslag för att kunna utöka föreningsanslagen inom sina respektive områden.

#### **Prioritera återstarten – våga välja bort**

Vi krävde redan i pandemins inledning att staden måste våga välja bort aktiviteter som inte syftade till att bekämpa smittspridningen. Dessvärre fick vi inte gehör för det förslaget och med årsredovisningen tillhanda konstaterade vi att måluppfyllelsen tvärtom delvis baserades på att åtgärder genomförts som inte alls eller högst marginellt bidragit till att ta staden genom krisen. Det är olyckligt eftersom stadens kraft, tid och resurser använts för sådant som skulle ha kunnat vänta och där man istället hade kunnat använda resurserna till att begränsa smittspridningens konsekvenser. Denna oförmåga att prioritera bekräftas dessvärre när tertialrapport 1 nu behandlas.

När Stockholm nu ska återstarta kan det inte vara med utgångspunkt i en beslutad budget för år 2021 som är formulerad som om pandemin aldrig hade ägt rum.

Hundratals uppdrag helt utan effekt på återstarten har beslutats och bidrar till att pengar inte prioriteras för att återstarta Stockholm. Vi föreslår därför att staden nu prioriterar återstarten genom att under detta år avstå eller pausa de uppdrag som inte har direkt effekt på stadens förmåga att återstarta Stockholm eller som krävs till följd av omständigheter där förändringar är nödvändiga. Det är lätt att identifiera minst ett 60-tal aktiviteter som varken är skyndsamma eller har bäring på pandemin eller återhämtningen.

Vi föreslår därför att kommunstyrelsen skyndsamt får i uppdrag att föreslå en kraftfull prioritering av aktiviteter så att nämnder och styrelser kan fokusera på återstarten.

Om uppdragen fortfarande anses angelägna efter återstarten kan uppdragen åter ges i budgeten för år 2022 – men nu bör det vara fullt fokus på återstarten. Genom prioriteringen förväntas staden ekonomiskt spara motsvarande åtminstone 30 miljoner kronor och därtill frigöra arbetstid för återstarten.

Avslutningsvis vill vi understryka och hedra den insats stadens alla medarbetare gjort under det senaste året. Utan dessa insatser hade många stockholmare drabbats hårt. Stockholms stad är nu skyldig att ge alla medarbetare bra förutsättningar att ge ett bra jobb även framöver. Med detta förslag till återstartsprogram hoppas vi kunna bidra till detta.

#### **Finansiering och anslagsfördelning i tilläggsbudget för Stockholms stad år 2021**

##### **Ökade skatteintäkter till följd av uppdaterade skatteprognoser.**

Skatteintäkterna bedöms enligt senaste prognosen från SKR ha ökat med 245,8 mnkr (efter att ökade avgifter till skatteutjämningen mm räknats bort). Vi räknar lågt och försiktigt och räknar nu med bara hälften av dessa som finansiering. Vi föreslår att dessa 123,0 mnkr istället används för att skapa ett nytt stort överskott, samtidigt som återstarten uteblir, används till jobb, tillväxt och välfärd.

##### **Prioritering av återstarten.**

Cirka 30 miljoner kronor förväntas sparas till följd av full prioritering på återstarten – dessa får användas av förvaltningarna för att prioritera återstarten.

##### **Full användning av statsbidrag i verksamheter.**

282,0 miljoner kronor i statsbidrag används till tryggare anställningar och ökad medicinsk kompetens i äldreomsorgen i enlighet med Coronakommissionens förslag.

##### **Central medelsreserv prioriteras om till återstarten.**

25,0 miljoner kronor (av 820 mnkr totalt i reserven) fördelas om till återstartsaktiviteter.

##### **Ökat uttag ur koncernen för att möjliggöra jobb och klimatsatsningar med mera.**

225,0 miljoner kronor (motsvarande det totala uttaget år 2020) tas ut i ett extra konjunkturstöd till återstarten av Stockholm.

Totalt 655,0 miljoner kronor

##### **Fördelning av anslag för Återstart Stockholm**

1. Insatser för ökad sysselsättning – 33,2 mnkr
2. Insatser för ökat bostadsbyggande – 10,0 mnkr
3. Trygghetsatsningar – 55,0 mnkr
4. Återstart i skola och förskola – 207,9 mnkr
5. Fler trygga anställningar och ökad medicinsk kompetens i äldreomsorgen – 282,0 mnkr
6. Ett levande Stockholm genom kultur, idrott och civilt samhälle – 66,0 mnkr

##### **Övriga kommentarer och förslag med anledning av tertiärrapport 1**

Vi har i ovanstående förslag till tilläggsbudget kommenterat flera av de punkter som vi anser följer av tertiärrapporten. Några punkter finns det dock anledning att särskilt kommentera.

Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA) prognostiserar att indikatorn ”andel matavfall till biologisk behandling” inte uppnås och anger till och med att andelen matavfall under

tertialrapport 1 är lägre än samma period föregående år. Detta förklaras delvis av pandemin och effekterna den har haft på matavfallsinsamlingen från restauranger med mera.

I stadsledningskontorets förslag till uppmaningar får Stockholms Stadshus AB en anmodan att uppmana SVOA att i samband med tertialrapport 2 återkomma med åtgärder för att öka matavfallsinsamlingen och förbättra utfallet för indikatorn. Många uppmaningar till trots är detta ett bestående problem som illustrerar stadens långsiktiga oförmåga att uppnå målet, inte minst i relation till hushållen. Även om vi stöder uppmaningen så behöver ytterligare åtgärder vidtas och kommunstyrelsen bör därför tillsammans med SVOA och Stockholms Stadshus AB redovisa en åtgärdsplan för att öka matavfallsinsamlingen såväl på kort som på lång sikt och med substantiella nivåer.

## Kommunstyrelsen

**Reservation** anfördes av Karin Wanngård, Jan Valeskog och Emilia Bjuggren (alla S) med hänvisning till Socialdemokraternas reservation i borgarrådsberedningen.

**Reservation** anfördes av Torun Boucher och Rashid Mohammed (båda V) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Delvis godkänna förslaget till tertialrapport 2.
2. Se över vilka behov av budgetjusteringar som socialnämnden, stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden har för att innevarande år kunna möta ökade behov som uppstått som en följd av pandemin samt att behov av budgetjusteringar ska tillgodoses.
3. Avsätta de nya statliga medlen för att införa fasta jobb inom äldreomsorgen genom att ta fram ett lokalt kollektivavtal och ställa motsvarande krav på de privata utförarna.
4. Avsätta ytterligare medel för att förstärka Jobbtorgen och öka antalet platser för Stockholmsjobb.
5. Återställa produktionsmålen för allmännyttan till minst föregående års nivå och därmed återta sänkningen med mer än hälften i budget 2021.
6. Därutöver anföra följande:

Vänsterpartiet har för 2021 lagt en oppositionsbudget för en jämlik, jämställd och klimatsmart stad baserad på en stärkt driftsbudget. Det är långt ifrån den majoritetsbudget baserad på skattesänkning, utförsäljning och privatiseringar som nu första gången för året följs upp på ett stadsövergripande plan. Som vi konstaterade i samband med årsredovisningen gick staden in i det nya budgetåret med ett rekordöverskott till följd av försäljningar och statsbidrag och med svag måluppfyllelse på väsentliga områden som tryggheten, skolan, äldreomsorgen, kulturen, bostadsbyggandet och målen om en hållbar stad. De marginaler som krävs för att staden själv ska klara av det kommunala grunduppdraget i en kris har helt uppenbart saknats i budgeten.

Tertialrapporten följer därmed upp i grunden underfinansierade verksamheter baserade på en budget som skjuter kostnaderna framför sig och försvårar de långsiktiga lösningarna. Under pandemin har ojämlikheten i staden fördjupats och liksom en vårdskuld byggts upp i regionen har motsvarande socialskuld byggts upp till framförallt stockholmare i behov av stöd och omsorg men även unga vars skolgång många gånger har blivit försämrade under pandemin.

Även en kompetensutvecklings- och arbetsmiljöskuld har byggts upp till de anställda, vilket kräver gedigna satsningar när restriktionerna lättar och med finansborgarrådets ord att nämnder och styrelser ”*prioriterar sina resurser så de används på rätt sätt*”. Betecknande för majoritetens politik är dock att nödvändiga lättnadspaket tas fram för näringslivet, men något lättnadspaket för de av stadens invånare som drabbats hårt av pandemin har vi inte sett röken av. Vårt initiativ till krispaket för barnfamiljer med sämst ekonomi har exempelvis avvisats.

Med Vänsterpartiets budget hade äldreomsorgens tillkortakommanden på grund av låg bemanning, svag medicinsk kompetens och fragmentarisk organisation med många privata utförare kunnat börja åtgärdas och därmed bidra till att bygga upp tilltron till äldreomsorgen igen. Hyresgästerna i allmännyttans bostäder hade haft kvar tryggheten med sin hyresvärd och sluppit genomlida årslånga ombildningsprocesser där grannar ställs mot varandra. Över 2000 hyresrätter med överkomliga hyror hade funnits kvar på hyresmarknaden och betydligt fler markanvisningar hade givits till de fyra kommunala bostadsbolagen. Över 300 stora hyresrätter hade funnits kvar att söka för trångbodda familjer när lägenheterna blivit lediga och tillgängliga på bostadsförmedlingen. Staden hade prioriterat att äga samhällsfastigheter för långsiktiga behov istället för att hyra som idag. Anställda hade erhållit bonus om cirka 5000 kr för insatser under pandemin, och inte bara välmående ord, och initiativ hade tagits till ett lokalt kollektivavtal om fasta anställningar i äldreomsorgen.

Med tanke på de ökade skatteintäkterna som enligt skatteunderlagsprognoser inkommit efter att budgeten antogs, ökade statsbidrag och ännu inte fördelade medel ur centrala medelsreserven ser vi goda möjligheter att förstärka verksamheterna enligt vårt förslag till beslut i samband med denna tertiärrapport.

Under pandemin har många insatser ställts in och andra insatser och verksamheter har fått ställa om vilket gjort att alla inte har kunnat få de insatser eller ta del av verksamheter på samma sätt som de är vana vid. Staden har på grund av detta byggt upp en social skuld som kommer att behöva tas höjd för att arbeta av redan innevarande år. I juni redovisades till socialnämnden en rapport som analyserat coronapandemins effekter för särskilt utsatta grupper. Där framgår att det förväntas finnas ökade behov inom flera områden så som uppdämt behov av stöd för våldsutsatta och personer utsatta för hedersrelaterat våld, ökad psykisk ohälsa, ökad oro och stress hos personer som redan lever i utsatthet. Staden har som en följd av pandemin behövt stänga ner många insatser bland annat dagligverksamhet och det har lett till oro hos de som deltar där. Att insatser ställts in och skolor haft distansundervisning har också lett till ökat ansvar för anhöriga som kan komma att behöva mer stöd och avlastning framöver nu när samhället börjar öppna upp. Staden behöver snarast se över vilka resurser som behövs för att verksamheterna inom socialförvaltningen, stadsdelarna och utbildningsförvaltningen ska kunna möta de ökade behoven som man ser. När det är klarlagt behöver dessa resurser skjutas till som en del i ett lättnadspaket för att alla i staden ska kunna få en återstart nu när samhället kan börja öppna upp igen.

Vi ser det vidare som ett uttryck för önsketänkande att uppföljningen på faktamässiga grunder bedömer att KF:s mål 2.2 om bostadsbyggandet kan uppfyllas helt särskilt då exploateringsnämnden redovisar att bara 675 bostäder markanvisats när en tredjedel av året har gått, det är till och med färre än motsvarande period förra året då 780 bostäder hade markanvisats. Dessutom är bara 200 av bostäderna hyresrätter, vilket är långt ifrån målet om att hälften av bostäderna som byggs ska vara hyresrätter. Vidare är periodens utfall noll för angelägna bostadssociala satsningar som seniorbostäder upplåtna med hyresrätt, genomgångsbostäder för prioriterade grupper och bostäder i syfte att nå minskade boendekostnader. Mot bakgrund av detta och den kraftigt nedskrivningen av målen för påbörjade bostäder och hyresrätter bör det enda rimliga vara inte bedöma KF-målet 2:2 *Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov* som helt uppfyllt, utan möjligen med välvillig tolkning som delvis uppfyllt.

Vi efterlyser en snabb analys av varför så få markanvisningar för bostäder kommer fram. Om majoriteten vill nå målet bör man börja med att produktionsmålen för våra egna bostadsbolag återställs till minst föregående års nivå, från den mer än halvering som gjordes i budget 2021. Bostadsbristen är så omfattande och akut i staden att såväl allmännyttiga som privata bostadsbolag behöver bidra med att bygga hyresrätter. En fortsatt planering för övervägande andel bostadsrätter riskerar därtill att allvarligt fördjupa problemen, då bostadsrätter är mycket mer konjunkturkänsliga än hyresrätter samtidigt som allmännyttan som stabil aktör kan fungera konjunkturdämpande. Att möta den minst sagt undermåliga uppfyllelsen av föregående års bostadsmål med drastiskt sänkta bostadsmål året efter är en helt fel väg att gå, och ett tydligt exempel på helt otillräcklig övergripande styrning. Koncernledningen har också i flera tertiärrapporter uppmärksammat behovet av bättre samordning mellan bostadsbolagen, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden.

Även omställningen till ett hållbart klimat kräver mer av oss än vi i dagsläget presterar, vi måste växla upp klimatarbetet. Det känns tröttsamt att år efter år konstatera att stadens högt

ställda mål allt mer bygger på förhoppningar och allt mindre på konkreta planer. Vi rör oss varje dag närmare de datum våra målsättningar löper ut utan att göra de nödvändiga investeringar och förändringar som kommer att krävas för att nå dit. Nedstängningarna har lett till att en del utsläpp minskat mer än förväntat, men den stora utmaningen står då när samhället åter ska öppna upp och de sätt på vilket omstarten ska ske, en möjlighet som den nuvarande majoriteten tycks låta bara passera förbi. Det är oroväckande för stadens karakteristiska vatten att vattenkvaliteten blir allt sämre. De åtgärdsprogram som ska lösa detta saknar konkret finansiering och det återstår därför att se hur majoriteten i praktiken tänker ta sig an detta.

De kulturella och kreativa näringarna uppgår till 18 procent av stadens samtliga arbetsplatser. Dessa har nu i stor utsträckning stängt ner sina verksamheter. Det innebär inte bara ökad arbetslöshet och hotande konkurser, det innebär även ett hot mot stadens attraktionskraft och besöksnäring. Men även utan pandemin så ser vi en stad där scener för såväl musik som teater stängs ner av både logistiska och ekonomiska skäl. Det gör bedömningen av målpåfyllelsen för målet att vara en modern kultur- och evenemangsstad tveksam. Det är också flagrant hur frånvarande kulturen är under målet om företagsklimat och konkurrenskraft – trots att kulturen utgör en central del av detsamma i just Stockholm.

Den pågående pandemin har fått stor påverkan på arbetsmarknaden, arbetslösheten har ökat och strukturomvandlingen där fler enklare arbeten försvinner har skett snabbare än förväntat. Många av de arbetslösa har en svag position på arbetsmarknaden och risken är att den totala arbetslösheten permanentas på en högre nivå. Detta leder till ökade behov av arbetsmarknadsinsatser och utbildning för att de utan arbete ska få det stöd de behöver för att kunna få ett arbete. Staden går med ett överskott och det visar på att det finns utrymme för dessa välbehövliga insatser för återstarten nu när pandemin förhoppningsvis når mot sitt slut. Det behövs också särskilda insatser riktade till dem som står allra längst från arbetsmarknaden, och vi behöver därför förstärka Jobbtorgen och öka antalet platser för Stockholmsjobb inom stadens olika verksamheter. För att få fler i arbete behövs en aktiv arbetsmarknadspolitik som rustar de arbetslösa att kunna få de jobb som finns tillgängliga, satsar på fler platser på vuxenutbildningen och gör investeringar som skapar nya jobb. Det bör ingå i ett lättnadspaket för de som har drabbats av pandemins effekter.

Vi ställer oss också frågande till att målet att staden arbetar samordnat och utvecklar förutsättningarna för en äldreomsorg av hög kvalitet och trygghet och självbestämmande anses helt uppfyllt med tanke på smittspridningen som har skett inom stadens äldreomsorg och majoritetens långsamma agerande i att sätta in nödvändiga åtgärder från centralt håll.

Vi ser att flera stadsdelsnämnder går med ett överskott inom äldreomsorgen. Detta beror troligen inte på att de reella behoven av vård- och omsorgsboende eller hemtjänst har minskat utan att förtroendet för verksamheterna är skadat på grund av pandemin. Att personer med behov av vård och omsorg inte söker de insatser de har rätt till kan få stora konsekvenser. Risken är att behoven ökar i och med att vård inte sätts in i rätt tid, men även att anhöriga som reda fått ta stort ansvar under pandemin får fortsätta att vårda sina äldre familjemedlemmar. Vi vill att staden noggrant utreder hur det kommer sig att färre söker sig till äldreomsorgen och gör insatser för att öka förtroendet bland brukarna.

Vi vill att staden använder de statliga medel som tilldelats äldreomsorgen i samband med pandemin för att minska andelen timavlönade inom äldreomsorgen genom ett lokalt kollektivavtal. Staden måste agera mer kraftfullt än att förlita sig på att ett nytt schemaläggningssystem ska skapa förutsättningar för fasta och trygga anställningar inom äldreomsorgen. Detta arbete borde istället ske genom förhandlingar med de fackliga organisationerna för att få fram en modell som är väl förankrad och därmed har förutsättningar att fungera på arbetsplatserna.

En stark orosfaktor är också privatiseringsagendan för samhällsfastigheter, som motiveras med omsorg om stadens ekonomi men övervältrar kostnaderna på kommande generationer. Att låta privata aktörer i allt högre grad bygga och äga skolor, vård- och omsorgsboenden och idrottshallar, som sedan hyrs ut till staden, är att låta skattebetalarna bära bördan av högre hyreskostnader i ett livscykelperspektiv och dränerar stadsdelsnämnderna och berörda facknämnder ekonomiskt. När antalet barn och unga växer framöver riskerar detta att stå oss dyrt. Även fortsatta försäljningar av Micacas fastigheter som skulle kunna användas för att bidra till tillgodose SHIS:s stora behov av genomgångsbostäder för att tillgodose sociala behov av bostäder är kontraproduktiv politik och något helt annat än en hållbar ekonomi.

För fastighetsnämnden bekräftar underskottet återigen behovet av en genomgripande analys av nämndens förutsättningar att fullgöra sitt uppdrag. Idag saknas marginaler för oförutsedda händelser i budgeten. Överskottskravet avspeglar inte nämndens faktiska fastighetsinnehav och lokalhyresgäster – där en stor del av fastigheterna har högt kulturhistoriskt värde med begränsade avkastningsmöjligheter och hyresgästerna till stor del utgörs av stadens egna verksamheter samt föreningar och småskalig kulturverksamhet med begränsade möjligheter att betala marknadsmässiga hyror. Vi är också allvarligt bekymrade över att bristen på investeringsmedel stoppar nämndens planer för utbyggnad av Vårbergs IP och Sättra IP samt för ombyggnad och upprustning av Brännkyrkahallen, för att överlåta investeringarna på privata aktörer och därmed bortse från de tydliga långsiktiga ekonomiska motiven för att staden ska äga anläggningarna istället för att hyra av privata aktörer.

Vidare ser vi behov av att utöka budgetramen för att genomföra alla nödvändiga och planerade åtgärder trots kostnadsökningar, snarare än att om några år återigen gå in i fastigheter för att göra resterande upprustningar. Eller gå miste om intäkter för att fastigheter riskerar att stå tomma på grund av säkerhetsskäl, exempelvis konstnärateljéerna. Det behöver även säkerställas att fastighetsnämnden tilldelas investeringsmedel för att upprusta stadens resterande parklekar, utöver de investeringsmedel som redan beviljats. Staden behöver också se över möjligheten att låta kulturnämnden överta ansvaret så att föreningar och kulturskapare kan hyra ändamålsenliga lokaler genom att utöka möjligheterna till hyresbidrag, vilket gör att fastighetsnämnden får kostnadstäckning för både drift och underhåll av fastigheterna.

Pandemin har påverkat skolornas verksamhet i allra högsta grad och verksamheterna har tagit ett stort ansvar såväl för att säkra en normalitet för barn och unga i denna märkliga tid. Det har inneburit en stor anpassning och följsamhet. Det är fantastiskt att förvaltningens uppdrag har kunnat genomföras utan att några verksamhetsmässiga avvikelser har konstaterats.. Med det sagt vill vi lyfta vikten av att noggrant följa upp konsekvenserna av pandemin för elevernas kunskapsresultat under läsåret 2020/2021. Vi vet att de elever som av olika skäl haft större utmaningar att klara skolan innan pandemin drabbats hårdast av distans- och fjärrundervisningen. Därför är det viktigt att skolorna ges förutsättningar att kompensera för den uteblivna närundervisningen och övriga effekter av pandemins restriktioner., både eventuell kunskapsskuld och psykisk ohälsa. Då vi vet att restriktionerna krävt mycket av förskolornas och skolornas personal är det även viktigt att följa upp deras mående och aktivt arbeta för att deras arbetsmiljö ska förbättras. Bland annat ser vi att förskolans barngrupper fortsätter vara för stora och staden når inte upp till målen om antal förskolebarn per anställd årsarbetare. Vi anser att majoriteten bör tillskjuta de medlen man skurit bort från verksamheterna för att på riktigt göra stadens förskolor till landets bästa och ge de som arbetar inom förskolan den lön de förtjänar. Med tanke på att ekonomin klarats mycket tack vare de statliga bidragen vill vi påminna om att den borgerliga budgeten är allt för snål.

**Särskilt uttalande** gjordes av Peter Wallmark (SD) enligt följande.

Stadens arbete och ekonomi har påverkats av den pågående pandemin och det är av stor vikt att stadens förvaltningar prioriterar sina kärnverksamheter även under detta verksamhetsår. Staden ska fokusera på att bistå våra förvaltningar, bolag och våra privata näringsidkare. Hur kan staden bistå så att fler företag överlever för att senare åter kunna starta upp sin verksamhet är något som även fortsättningsvis måste handhas och prioriteras. Sverigedemokraterna har tidigare poängterat att höga och ökande utgifter inom specifika områden i den kommunala verksamheten måste ses över.

Vikten av såväl ekonomiskt som socialt ansvar innefattar även att stadens utgifter är i balans, vilket har ställts mot sin spets under pandemin. Stockholms stads möjligheter till fortsatt tillväxt kräver en inriktning mot ett mer sundare företagsklimat med fokus på goda möjligheter till etablering och för att långsiktigt kunna verka i regionen, vilket är viktigt för framtida skatteuttag. Att sälja ut mark och byggnader för att finansiera den kommunala driftbudgeten och ta lån för investeringar är inte en hållbar politik på sikt. Troligtvis kommer stockholmarna att få betydande skattehöjningar inom en snar framtid. Därför är det än



viktigare att staden fokuserar på sina kärnområden och ser över utgifter som inte är lagstadgade.

Sverigedemokraterna har till kommunfullmäktige lämnat in en reservationsbudget för 2021 där vi tydligt redogör för en mer ansvarsfull politik och som skapar incitament till ökad tillväxt. Utöver vad som framförs i detta uttalande vi vill hänvisa till de riktlinjer vi anger i vår reservationsbudget.

### **Ersätтарыttrande** gjordes av Lisa Palm (Fi) enligt följande.

Det är tydligt att det är stora skillnader mellan det moderatledda styrets och Feministiskt initiativs politik och uppföljningen av budgeten visar skillnaden i prioriteringsordning. Feministiskt initiativs vision är att Stockholm ska vara en välfärdsstad som satsar på kvinnor och barn. Stockholm ska vara en stad som håller ihop, där makt och resurser fördelas jämställt och jämlikt. En stad som är öppen och fri från våld och förtryck.

Samtidigt som staden har överskott ser vi inga reella satsningar framåt. Styret fortsätter att strama åt istället för att göra det som krävs för att samhället ska komma ur pandemin starkare.

Med tertialrapporten vill Feministiskt initiativ särskilt peka ut sex områden som staden omgående behöver prioritera framåt: Pandemin har haft stora konsekvenser på kvinnor och barns handlingsutrymme. Isoleringen har krävt hemmajobb för de som kunnat och få sociala kontakter. Viktiga kontaktytor har inte funnits i lika stor utsträckning. Feministiskt initiativ har velat se ett krispaket mot våldet innehållande ökade resurser till stadens relationsvåldsteam, relationsvåldscentrum och ökat stöd till stadens ungdoms-, tjej- och kvinnojourer. Vi ser även att det kommer behövas ökat stöd till socialtjänsten när vi väl kommit ur pandemin för att möta de kvinnor och barn som levt i isolering.

Pandemiåret har drabbat Stockholm hårt. Stadens medarbetare har gjort ett otroligt arbete under året för att möta våra äldre och barn. Det är tydligt att majoriteten inte har ambitioner stora nog att förändra det vi sett, att de samhällskritiska har de lägsta lönerna och med bristfälliga arbetsvillkor. Sedan tidigare har den grönbå majoriteten sänkt målen om timanställningar. Med bakgrund av pandemin borde nu styret förstå varför timanställningar behöver upphöra. Feministiskt initiativ menar att det behövs en reell förstärkning i arbetet med arbetsmiljön för välfärdens anställda, varav majoriteten är kvinnor. Stockholm är en rik kommun, vi har råd att betala för det jobb som våra medarbetare utför varje dag för att samhället ska gå runt.

Feministiskt initiativ saknar handlingskraft från styret för att fler kvinnor ska komma in på arbetsmarknaden. Vi ser hur arbetslösheten bland männen återhämtar sig, medan kvinnor fortfarande har en svår situation med fortsatt arbetslöshet. Det är positivt att man valt att permanenta stadsdelsmammorna, något som infördes under föregående rödgrönrosa mandatperiod. Men utöver detta finns få förslag för att kunna bryta den spiral där kvinnor halkar efter. En tydlig styrning av stadens Jobbtorg och arbetsmarknadsinsatser behövs för att minska arbetslösheten bland kvinnor, och i synnerhet utrikes födda och nyanlända kvinnor.

I ljuset av pandemin behövs investeringar för långsiktiga satsningar på kulturlivet. Kulturbranschen har gått på knäna och styret har misslyckats med att stötta kulturen. Vi har föreslagit ett kulturstöd på 45 miljoner kronor, till skillnad från majoritetens ynka 10 miljoner. En summa som var alldeles för liten och kom alltför sent.

Världen befinner sig i en klimatkatastrof och det krävs drastiska åtgärder för att säkerställa planetens överlevnad. Det är för oss självklart att Stockholm och dess invånare ska vara ett föredöme när det gäller att ställa om i hållbar riktning. Vi behöver en politik som inte utgår från ständig tillväxt utan istället fokusera på att minska konsumtion och förändra våra beteenden. Under pandemiåret har luftföroreningar minskat i staden, en del av förklaringen är att fler valt att ställa bilen. Feministiskt initiativs förslag om bilfri innerstad är ett verksamt sätt att fortsätta trenden. Staden befinner sig parallellt med klimatkrisen även i en bostadskris

och en avveckling av Bromma flygplats skulle bidra till att minska båda dessa kriser. Ändå saknas fortsatt initiativ för hur avvecklingen av Bromma skulle kunna se ut. I den blågröna majoritetens budget finns det skrivningar om ett aktivt klimatarbete men ändå saknas de reformer och initiativ som behövs för att på allvar möta de hot vi står inför. De insatser som staden gör är långsiktiga och saknar den initiativförmåga som krisen kräver. När staden nu startar upp efter pandemin borde styret ta chansen att säkra att det sker med klimatet i fokus.

I tider när högerextremismen växer och ger sig uttryck på såväl sociala medier, i de parlamentariska rummen och i fikarummet är det viktigt att staden växlar upp. Sedan det grönblå styret valde att lägga ner Kansliet för mänskliga rättigheter ser vi hur arbetet successivt fått allt lägre ambitioner. MR-kansliet var en katalysator för att på ett samordnat sätt arbeta för att leva upp till de mänskliga rättigheterna. Vi har föreslagit ett omfattande arbete mot rasism i staden. Diskrimineringen hindrar människor från att komma in på såväl bostadsmarknaden som på arbetsmarknaden.

Vi ser hur barn och unga har drabbats hårt under pandemin. Barnfamiljers ekonomiska otrygghet har ökat och särskilt bland ensamstående mammor. Vi ser även hur trångboddheten bland barnfamiljer bidragit till en ökad smittspridning under pandemin och att hemlösheten bland ensamstående mammor ökat - ändå har majoriteten fortsatt att ombilda de billigaste hyresrätterna i staden. I en rapport från Rädda Barnens rapport svarade 41 procent av de tillfrågade barnen att de saknar dator, tillräckligt internet, möjlighet att arbeta ostört och ett adekvat stöd från vuxna i skolarbetet. Vart tionde barn saknar lunch och mellanmål som de vanligtvis får i skolan. Barnperspektivet måste stärkas i det framtida arbetet med att Stockholm ska komma starkare ur pandemin.